

induplati

konoplan

GLASILO
KOLEKTIVA INDUPLATI JARŠE

Leto XVII

OKTOBER 1968

Cena 0,20 N din

Diplomirani inženir Srečo Bergant

Na šesti redni seji delavskega sveta Induplati Jarše je bil izvoljen za novega direktorja diplomirani tekstilni inženir Srečo Bergant.

Rojen je bil 11. oktobra 1926. leta v Ljubljani. 15. avgusta 1950. leta je postal član našega kolektiva in bil istega leta sprejet v ZK. V naši tovarni je delal na več delovnih mestih in bil povsod uspešen. Bil je mojster mokre predilnice in obratovodja predilnice. S 1. januarjem 1963. leta pa je postal šef tehnične službe. Kljub polni zaposlenosti pa je vedno našel čas za kulturno in športno udejstvovanje.

Ko je delavski svet soglasno potrdil izvolitev diplomiranega inženirja Sreča Berganta za direktorja je leta dal naslednjo izjavo:

Naloge, katere prevzemam z vodenjem podjetja mi nalagajo dolžnosti, ki jih bom skušal izvrševati v dobrobit celotnega kolektiva Induplati.

Dobro se zavedam težavnega položaja v katerem se nahaja celotna tekstilna industrija. Ne smemo biti črnogledi, temveč moramo s polno mero zaupanja zreti v naš boljši jutrišnji dan. Zgodovina naj nam bo samo opozorilo, kako ne smemo delati v bodoče, držati se moramo le dobrih strani. Začete naloge moramo izvrševati dosledno vsi, vsak na svojem delovnem mestu.

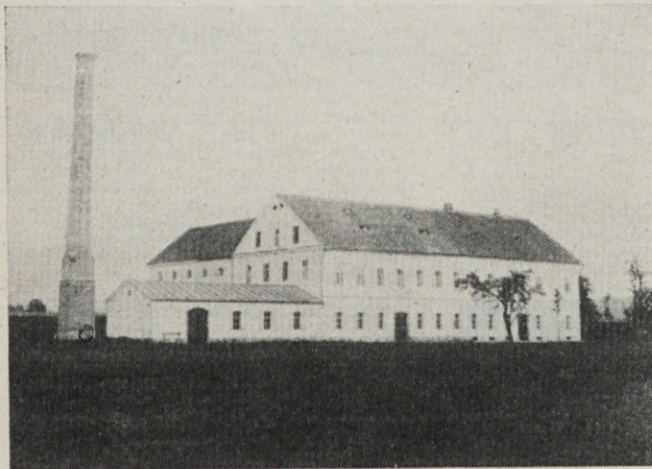
Podjetje Induplati ima čvrst kolektiv, z dovolj sposobnim strokovnim kadrom, ki je složen, sposoben in tudi pripravljen uspešno izpolnjevati vse naloge, ki še stoje pred nami. Temeljna pot razvoja in nalog v zvezi s tem je bila začrtana v grobih okvirih že leta 1963. Večjih odstopanj od te poti ni, na žalost nas večkrat iz objektivnih razlogov pri reševanju istih prehiteli čas. Z večjo povezanostjo in doslednostjo moramo izdelati programe našega razvoja in iste razdeliti na določena obdobja. Formirati moramo dosledno poslovno politiko in njene cilje dosledno slediti.

Dobrega gospodarjenja v podjetju si ne moremo predstavljati brez vlaganja v moderna sredstva dela, ki naj pogojujejo večjo produktivnost in boljši končni efekt, za katerim stremimo vsi. Pospešeno bo treba vlagati sredstva v nove stroje, istočasno pa določiti asortiment proizvodov, ki jih naše in tuje tržišče išče. Naše odločitve morajo temeljiti na točnih tržnih, ekonomskih in tehničnih analizah, katere nam bodo zagotovile nadaljnjo prosperiteto.

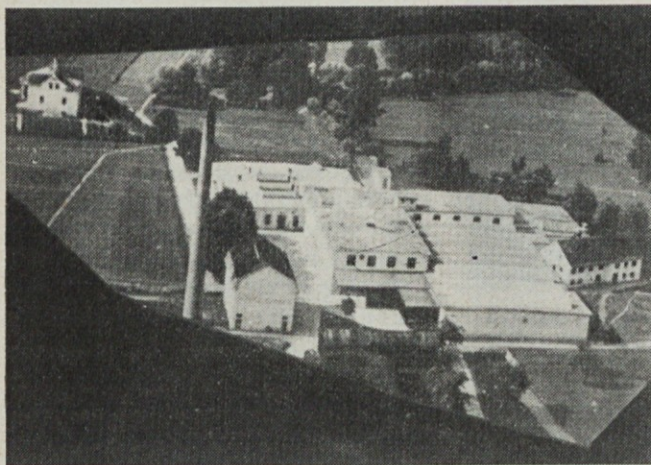
Predstoječe naloge bodo zahtevale od vseh nas mnogo naporov in delovne discipline. Prepričan sem, da nam bo uspelo, saj ima podjetje neprecenljiv kapital, to je visoko delovno moralo in razvit čut pripadnosti vsakega posameznika našemu kolektivu.

Novi direktor izvoljen

45 let se vrtijo stroji v tovarni Induplati - Jarše

Bivši Majdičev mlin —
predhodnik
tovarne

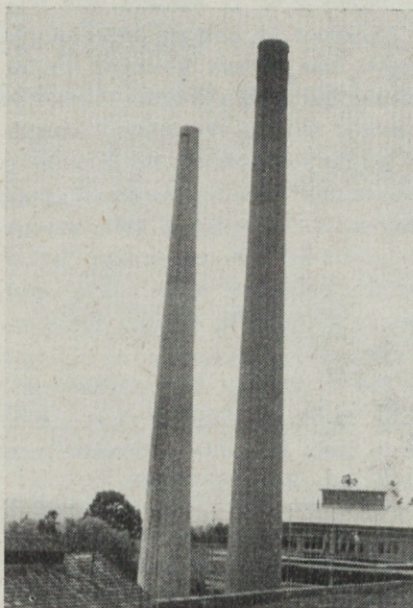

Iz predvojnih
dni

ZIDAVA — TOKRAT DRUGAČE

Iskreno priznajmo: kolikokrat bi že kaj manjšega pozidali ali popravili v hiši in okoli nje, če bi imeli material pri roki. Tako pa se petkrat premislimo, preden se lotimo iskanja dvakrat sejanega peska in mivke, pa apna, cementa — in drobnarije ostanejo nenarejene.

Enako miselno pot je moral ubrati tudi nekdo v Zahodni Nemčiji in glej — na tržišču so se pojavile lične vrečke po 12,5 kg, v njih pa pripravljena cementna ali apnena malta. Samo z vodo jo moramo zmešati in že je gotova. Prav poceni sicer ta mešanica ni — saj stane vrečka dober poldrug tisočak v našem denarju. Za rabo, ki ji je namenjena, pa tudi to najbrž ni preveč, saj bi nas sicer izgubljeni čas pri iskanju in pa odveč kupljeni material gotovo stal več.

Dimnika si delata družbo

Neopazno je šla mimo nas pomembna obletnica v zgodovini INDUPLATI. Pred 45 leti, dne 23. septembra 1923, so se zavrtela kolesa prvih tkalskih stavov v bivšem »Majdičevem mlinu«, pod imenom »Industrija platnenih izdelkov« Jarše. Lastniki tovarne so bili v glavnem tuji kapitalisti, le nekaj malega je bilo vloženega tudi domačega kapitala.

V začetku je bilo zaposlenih okoli 50 delavcev in se je vrtelo okoli 40 stavov z ustrezno pripravo, kasneje se je tovarna z ozirom na možnosti in potrebe tržišča vse bolj širila. Dokupovali so stroje in dozidavali nove stavbe, kakor je pač kazalo z dobičkom. Letnice na posameznih stavbah nazorno kažejo stihijsko rast podjetja. Še bolj kot stavbe, dokazuje lov za dobičkom konglomerat nabavljenih strojev, od katerih so mnogi služili še v »ranjki Avstriji« in se nekateri od teh strojev vrtijo še danes.

Med vojno je proizvodnja v tovarni močno padla in je 1. 1945 dosegla le 22 % proizvodnje od 1. 1937.

Po vojni je proizvodnja iz leta v leto rastla. Dokupovali smo nove stroje in dograjevali posamezne obrate. V zadnjih letih se stari stroji vse bolj umikajo novim, modernim strojem, ki omogočajo povečanje storilnosti in boljšo kvaliteto izdelkov. Tudi asortiment izdelkov se je močno spremenil. Klasični »jarški« izdelki iz lanu in konoplje se vse bolj umikajo izdelkom iz sintetiike.

Sodobni materiali, sodobni izdelki in sodobno oplemenitenje, vse to so zahteve današnjega tržišča in le s pravočasno modernizacijo proizvodnje in proizvodnih postopkov bomo lahko tudi v bodoče našli svoje mesto na vse zahtevnejšem trgu tekstilnih izdelkov.

Nujnost ekonomske propagande

Spremembe v našem gospodarskem sistemu odpirajo vse večje in neposrednejše procese uspešnega reševanja mnogih problemov ne samo v gospodarskih, temveč tudi v družbenih odnosih naše države. Gospodarska reforma je s svojim širokim dometom in zelo dalekosežnimi cilji, vrgla na površje nekatere probleme in pojave in nas s tem iznenadila tako, da v prvem trenutku nismo razumeli osnovnega gonilnega faktorja ekonomskega razvoja. Mislili smo, da se z novimi gospodarskimi merami menjajo samo cene, ne pa tudi celotni dosedanja pogoji gospodarjenja v vseh proizvodnih panogah, in da se s tem vsako podjetje postavlja na svoje mesto. Čisto jasno je, da ti faktorji ustvarjajo nove ekonomske pogoje za formiranje življenjskega standarda v celoti, posebno pa v odnosih osebne in družbene potrošnje.

Novi gospodarski pogoji začenjajo menjati nalogo ekonomske propagande kot važnega dela proizvodnje, s tem pa tudi njeno mesto v naši sodobni družbi. Z ozirom na to, da sodobni procesi reprodukcije, kot tudi končna potrošnja proizvedenega blaga in izvršenih uslug, zahtevajo odgovarjajoča vlaganja v ekonomsko propagando, se v novih pogojih gospodarjenja postavlja tudi vprašanje višine vloženih materialnih sredstev v reklamne in propagandne namene. Vedeti je treba, da zaradi planskih in drugih mer, tržišče v našem sistemu ni popolnoma izpostavljeno nekontrolirani stihiji zakona vrednosti, kakor v kapitalizmu, ali, da stopnja vlaganja denarnih sredstev za reklamo in propagando zavisi ne samo od domačega tržišča, temveč tudi od naših stremeljenj, da se vključimo v svetovno gospodarstvo in tudi v mednarodno izmenjavo. S tega vidika je treba proučiti neobhodnost in pomen naše ekonomske propagande in povečanje njene produktivnosti.

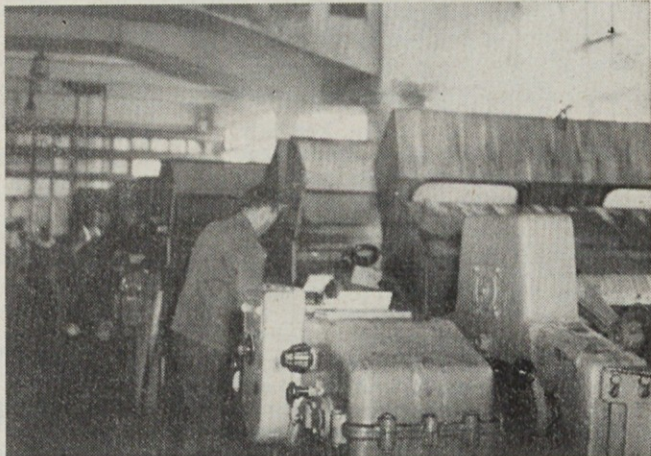
V svetovnem gospodarstvu se vse bolj zaostrojuje konkurenca v mednarodni trgovini in z njo tudi špekulacije z dejanskimi ali nespremenljivimi recesijami v posameznih državah v kapitalističnem svetu, dočim

se v socialističnih državah sprovajajo pospešene mere za reorganizacijo planiranja in upravljanja gospodarstva (posebno v domači trgovini). Pomeni, da je v vseh državah izvozna ofenziva olajšana spričo velike konkurence, ker pritisk nižjih cen na svetovnem tržišču deluje na večanje kupne moči, s tem pa na še večje popuščanje v cenah. Pomeni, da so

pogoji notranje trgovine slabši kot so bili preteklo leto, s tem pa raste tudi odgovornost ekonomske propagande.

Ekonomska propaganda, v teh in drugih pogojih, na določen način zajema vse spremembe, katere se dogajajo v proizvodnji in trgovini in s tem postaja področje ekonomike določenega sistema. Zaradi tega mora biti ekonomska propaganda v novih pogojih gospodarjenja praktična, učinkovita in poceni, kar pa ni tako lahko doseči.

J. Gagel

Naša barvarna jigrov danes

Poslovno pozočilo za julij—avgust

I. Proizvodnja:

Tudi v zadnjih dveh mesecih lahko ugotovimo, da je proizvodnja, merjena količinsko in vrednostno, še vedno v porastu. S tem v zvezi sta se povečali tudi tehnična in ekonomska produktivnost. V normalnih okoliščinah bi bilo to povečanje vsekakor razveseljivo, v trenutni situaciji pa lahko trdimo, da nam povzroča celo težave. Pri prodaji namreč ne dosežemo planirane vrednosti in zato so, ob tako visoki proizvodnji, zaloge gotovih izdelkov močno porastle. Tako visoke zaloge pa nam prekomerno obremenjujejo razpoložljiva obratna sredstva, ki so bila na koncu avgusta za 46 % nižja od potrebnih.

II. Prodaja:

Ugotavljamo, da je prodaja, ravno v nasprotju od proizvodnje, še vedno v upadanju. V obdobju julij—avgust smo dosegli samo 76,6 %, dočim je za obdobje januar—avgust doseženo 89,4 % planirane prodaje.

III. Dobiček

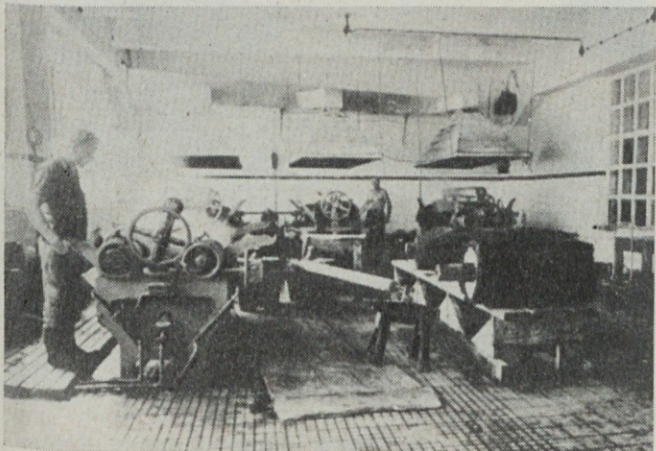
Tudi z ozirom na doseganje dobička je obdobje julij—avgust precej slabše od prejšnjih mesecev. V tem obdobju smo namreč v povprečju dosegali le 15,5 % od prodajne cene. Od tega smo izgubili za popuste na kvaliteto 0,40 %, za rabate 4,25 %, za skonto 2,63 % in 2 % za ostale stroške (izredni izdatki, prevozi, mestno zemljišče). Tako smo v povprečju dosegli le 6,20 % dobička od prodajne cene, kar predstavlja 67 % od po planu predvidenega.

IV. Osebni dohodki:

Povprečni osebni dohodki so v mesecu avgustu znašali 815,12 din. Po posameznih obratih pa so se gibali takole:

	Dejanski din	Predvideni din
predilnica	774,64	762,03
tkalnica —		
pripravlj.	791,20	783,99
oplemenitilnica	765,44	786,64
konfekcija	713,92	742,99
vzdrževanje	908,96	946,59
uprava	1 026,72	1 047,15
skupaj	815,12	823,28

Naša barvarna jigrov nekdanj

Skrajšan delovni čas matere

V zadnjem času pogosto prihajajo žene, ki imajo otroke stare 8 mesecev po nasvete, glede pravic do 4-urnega delovnika, in sicer do otrokovega tretjega leta starosti. Vzrok, da žene z otrokom do treh let starosti želijo uveljaviti pravice do skrajšane delovnega časa 4 ure dnevno, pa je v vseh primerih neorganizirano varstvo otrok. Za boljši vpogled kdaj mati lahko koristi skrajšan delovni čas od 8 meseca otrokove starosti do treh let, navajamo sledeče:

Ko je otrok star 8 mesecev, ima delavka pravico delati po 4 ure na dan dokler ni otrok star 3 leta, če mu je po mnenju zdravniške komisije, glede na njegovo splošno zdravstveno stanje, potrebna skrbnejša materina nega. V tem primeru pa ima delavka pri delitvi sredstev za osebne dohodke, pravico le do deleža, ki ustreza dejanskemu delu. Skrajšan delovni čas matere do treh let otrokove starosti se šteje za poln delovni čas (pomembno za pokojnino).

Za razliko od prejšnjega Zakona o delovnih razmerjih, lahko torej delavka izkoristi omenjeno pravico le v primeru, slabšega zdravstvenega stanja otroka, ne pa v primeru če nima v družini nikogar, ki bi mogel negovati otroka.

Za natančnejšo presojo potrebe, da mora delavka skrbneje negovati otroka do treh let starosti, zaradi njegovega slabšega zdravstvenega stanja, je predpisal zvezni sekretar za delo v soglasju z zveznim sekretarjem za zdravstvo in socialno politiko poseben pravilnik o natančnejših merilih za ugotavljanje potrebe, da mati skrbneje neguje otroka do treh let. Merila, po katerih ugotavlja zdravniška komisija, da je otroku staremu od 8 mesecev do treh let, glede na njegovo splošno zdravstveno stanje potrebna skrbnejša materina nega, so tale obolenja oz. stanja

1. tuberkuloza (vse oblike primarne in postprimarne tuberkuloze ne glede na lokalizacijo),
2. sifilis in njegove posledice,
3. posledice akutnega encefalitisa raznih vzrokov,

4. vsakovrstne maligne neoplazme, v številni levkemiji,
5. bronhialna astma in astmatiformi bronhitis,
6. prirojena ali zadobljena stanja kot posledica atireoze in hipoteroze,
7. sladkorna bolezen,
8. prirojene hemolitične malokrvnosti,
9. policitemija,
10. hemofilija,
11. vse stopnje slaboumnosti,
12. cerebralna otroška paraliza (vse oblike),
13. bolezni motornih nevronov in mišična atrofija,
14. slepota,
15. gluhost,
16. zadobljena kronična srčna obolenja
17. sušitev požiralnika po koroziji,
18. ciroza jeter,
19. umkoriscidoza,

20. vnetje ledvic z edemom in nefrozo,
 21. kronično vnetje ledvic,
 22. hidronefroza,
 23. revmatoidni artritis in podobna stanja,
 24. kronični osteomielitis in peristitis,
 25. pridobljene ali zadobljene poškodbe kosti in mišic,
 26. distrofija — doseženo Questovo število oziroma izguba že pridobljene teže otrok najmanj za 25 % takrat, ko zahteva mati podaljšanje skrajšane delovnega časa,
 27. nedozorelost in nerazvitost,
 28. dvojčki, trojčki,
 29. celiakalni sindrom.
- Da je otroku staremu od 8 mesecev do treh let, glede na njegovo splošno zdravstveno stanje potrebnejša skrbnejša materina nega, lahko odredi zdravniška komisija izjemoma tudi tedaj, če ugotovi pri otroku druga obolenja oz. stanja, ki niso predvidena v zgoraj omenjenih točkah.

Majda Škrinjar

Proizvodnja v avgustu

Težave pri prodaji se v proizvodnji odražajo s stalnim menjavanjem artiklov, kar povzroča zastoje v proizvodnji. Precejšnje menjave artiklov v avgustu so vplivale na dosežene rezultate. Po posameznih obratih so svoje planske naloge izpolnili naslednje:

	Plan avgust 1968	Indeks avgust 1967
Predilnica		
predenje	62,5 %	75,2 %
sukanje	98,5 %	281,0 %
Tkalnica	99,4 %	104,5 %
Plemenitilnica	113,2 %	145,0 %
Tiskarna		
t. m		265,0 %
bm		330,0 %
Konfekcija	61,0 %	119,4 %

Kvaliteta izdelkov je bila v avgustu slabša kot v juliju in je bilo odjustiranih 0,21 % manj tkanin prve vrste.

Prodaja v avgustu

Prodaja je tekla v avgustu mesecu dokaj slabo, saj je bil plan dosežen le s 67,20 %. To je bil letos najslabše doseženi rezultat. Nasproti vrednosti prodanega blaga v istem mesecu leta 1967, smo v letošnjem avgustu prodali za 6 % manj.

Že iz poročila v mesecu juliju je bila dana slika o tržiščni situaciji in o bivanju na dopustih. Del stagnacije gre tudi na račun politične situacije, ki nas spremlja od 20. avgusta dalje.

Običajno se v jesenski dobi situacija obrne na boljše in se poživijo trgovska dejavnost. Tu ima mnogo vpliva dejstvo, da kmetijska proizvodnja dobi svojo prodajo in ti proizvajalci pridejo do večjih finančnih sredstev ter možnosti, da se oskrbijo s potrebnim blagom.

Makulature smo imeli v avgustu 8621 m², kar je zelo veliko.

V naslednjih tednih bo treba vložiti večje napore, da se prodaja pospeši in znižajo zaloge.

Parkiranje včeraj

Parkiranje danes

Simpozij o Meraklon in Movil vlaknih

Od 3. do 6. oktobra je bil v Rimu tradicionalni internacionalni simpozij, ki ga prireja firma POLYMER S.p.A. družbe Montecatini Edison. Letos prvič so bili na posvetovanje povabljeni tudi jugoslovanski predstavniki tovarn, ki predelujejo vlakna Meraklon in Movil. Posvetovanja se je udeležilo okrog 400 predstavnikov iz sledečih dežel: Španije, Beneluxa, Irske, Anglije, Italije, Poljske, Avstralije, Južne Afrike, Kanade, Portugalske, Švedske, Norveške, Finske, Danske, Jugoslavije, Nemčije in Francije. Poleg tekstilnih strokovnjakov iz tovarn, ki predelujejo vlakna iz Polipropilena — Meraklon in polivinilklorida — Movil, so bili povabljeni tudi novinarji, ki sodelujejo pri raznih strokovnih časopisih in revijah z vsega sveta.

V programu srečanja je bil ogled tovarne kjer izdelujejo vlakna iz polipropilena in polivinilklorida, raziskovalnega instituta ter tehnikuma tovarne. Poleg tega so bila na sporedu še predavanja in posvetovanja o obeh vrstah vlaken, razstava itd.

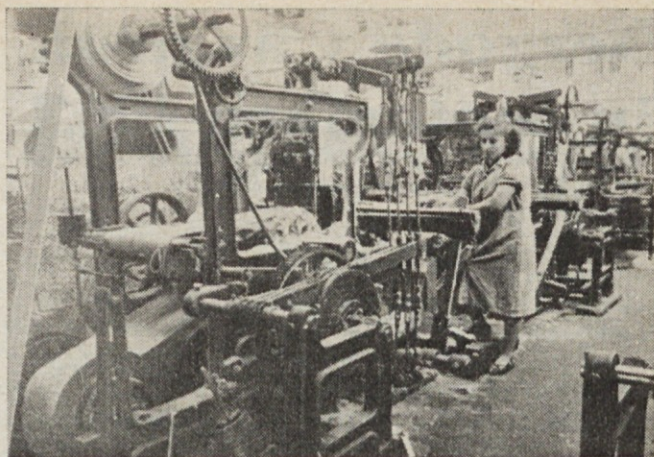
Tovarna za izdelavo Meraklona in Movila je v mestu Terni, ki je kakih sto kilometrov oddaljeno od Rima. Zaposlenih je okrog štiri do pet tisoč delavcev, vendar v tovarni ne izdelujejo samo tekstilnih vlaken pač pa tudi foije in druge polizdelke za industrijo plastike. V začetku letošnjega leta je tovarna modernizirala strojni park za izdelavo vlaken tako, da je s tem proizvodnjo podvojila.

Za izdelavo polipropilena je bilo posebno važno odkritje profesorja Giulia Natta. S posebno polimerizacijo in uporabo katalizatorjev je profesorju Natti in njegovim sodelavcem uspelo leta 1954 dobiti iz monomernega propilena polimer-polipropilen, ki je dober za izdelavo tekstilnih vlaken. Za to odkritje je prof. Natta dobil Nobelovo nagrado. S tem je omogočil, da se propilen, ki je bil do sedaj praktično neuporaben, porabi za izdelavo tekstilnih vlaken. Firma Montecatini (Montecatini-Edison), ki je omogočila to raziskovalno delo, je patentirala po celem svetu znan Natta postopek in polimere, ki so na ta način dobljeni. Eden izmed prvih rezultatov praktične uporabe polipropilena, izdelanega na omenjeni način, je bilo vlakno meraklon, ki so ga izpopolnili strokovnjaki firme Polimer S.p.A. To vlakno danes izdelujemo po licenci v raznih deželah po svetu.

Tehnološki postopek izdelave polipropilenskih vlaken se deli na več faz in sicer:

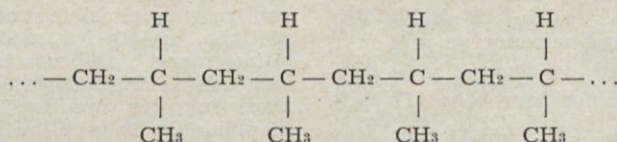
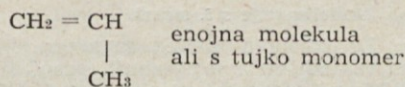
- polimerizacija propilena
- čiščenje polimera
- sušenje očiščenega polimera
- izdelava granulata-zrnca
- kemično pređenje vlaken

Stari stroj
za tkanje
gasilskih cevi

Polimerizacija propilena

Kot osnovna surovina za izdelavo polipropilenskih vlaken se uporablja propilen. Kemični sestav propilena je sledeč:

Taka dolga molekula — polimer ima že obliko vlakna. Pri polimerizaciji pa se dobijo samo polimerji, ki so dobri za izdelavo vlaken, temveč tudi razne primesi, ki so škodljive, ker kvarijo trdnost in druge lastnosti vlaken. Te primesi je potrebno odstraniti, kar se naredi v fazi čiščenja.

Očiščen polimer, ki vsebuje samo dolge verige kot so opisane zgoraj, je potrebno nato posušiti. Sušenje poteka v dolgih, počasi se vrtečih valjih, ki ležijo pod majhnim kotom, tako da se material — polimer pomika med sušenjem od zgoraj navzdol. Očiščen polimer pride iz sušilnega bobna v obliki belega prahu. Naslednja stopnja predelave je izdelava granulata oziroma zrnca. Očiščen in posušen polimer — bel prah se pnevmatsko transportira v po-

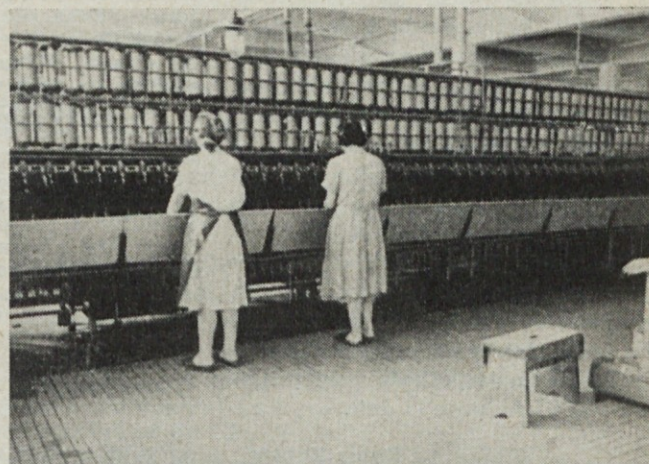
Pri polimerizaciji dobimo iz velikega števila enojnih molekul (monomerov) dolgo molekulo — polimer. Dolgo molekulo si lahko predstavljamo v obliki verige, katere vsak člen je enojna osnovna molekula. Kemični sestav polipropilena je sledeč:

sebnih talilnih komor, kjer se prah pri visoki temperaturi stali.

Ker je polipropilen nesprejemljiv za vodo in barvila, ga je potrebno v tej fazi tudi obarvati. V raztaljeno maso se dodajo zeleni barvni pigmenti. Talino se nato potiska skozi dolgo ozko vodoravno rezo tako, da prihaja iz nje trak 10 do 20 cm širok in 2 do 3 mm debel. Ta trak se hladi z zrakom ali vodo. Ohlajen trak gre preko okroglih vrtečih nožev, ki ga režejo po dolgem v 2 do 3 mm široke pasove, nato te pasove še prečno sekajo v zrnca. Ta zrnca oziroma granulati je polizdelek tovarne Polymer S.p.A. Do izdelave zrnca je tehnološki postopek izdelave popolnoma enak za vse vrste uporabe: za vlakna, izdelke iz plastične mase itd.

(Nadaljevanje na 6. strani)

Stari mokro
predilni stroj

Nezgode v avgustu in septembru 1968

V drugi polovici julija so bile še tri lažje nezgode.

V mesecu avgustu smo imeli v podjetju tri nezgode, ki so imele kot posledico 22 dni bolniškega staleža. V septembru pa so bile do sredine meseca štiri nezgode. Od vseh so bile dve na poti na delo. Vse nezgode so bile lažje.

Tkalnica:

1. Zinka Mušič (34), tkalka. Pri čiščenju stroja si je iver deske zasačila v palec leve roke, zaradi česar se je palec ognjil toliko, da je bila potrebna operacija (5 dni).

2. Katarina Husič (33), tkalka. Na hodniku pred garderobo so bila mokra tla, na katerih ji je spodrsnilo. Da bi preprečila padec se je z roko prijel za zid, pri tem pa se je udarila na mezinec leve roke (11 dni).

3. Ivanka Oštir (34), natikalka cev. Ko je prenašala zaboj ji je na mokrih tleh spodrsnilo, padla je in si zvilna desno nogo v gležnju (8 dni).

4. Zofija Berganc (36), tkalka. Pri hoji ob tkalskem stroju se ji je lesena trska poda zasadila v stopalo desne noge (2 dni).

Oplemenitilnica:

5. Marija Kumeck (29), delavka v oplemenitilnici. Pri pretakanju luga, ji je kapljica luga padla v desno oko in ga poškodovala (15 dni).

6. Alojz Klančar (45), delavec v impregnaciji. Pri kuhanju milnice, je milnica prekipela in ga oparila po levi nogi (8 dni).

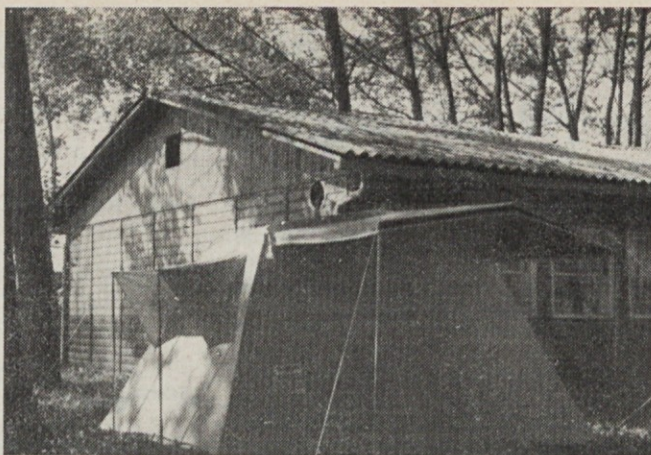
7. Štefan Jančar (23), delavec v barvarni. Pri vlaganju bale blaga v barvalni stroj mu je zaradi teže bala spodletela tako, da ga je priščipnila železna palica ob rob stroja za mezinec leve roke (7 dni).

Pripravljalnica:

8. Majda Bakan (17), delavka v pripravljalnici. Ko je s sodelavkami dvigala zaboj, ki je bil na vozičku, se je voziček malo dvignil in ko je padel na tla je poškodovanka pritisnil palec leve noge (3 dni).

Brane Zupan

Sotor NAMA - Zagreb, je bil postavljen za kritično oceno

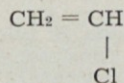
Simpozij o Meraklon in Movil vlaknih

(Nadaljevanje s 5. strani)

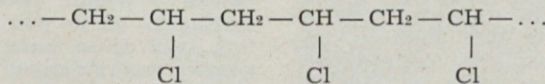
Za izdelavo vlaken se zrnca, ki so vskladiščena v posebnih posodah, talijo na temperaturi nad 170°C. Da dobijo vlakna, ki so obstojna na svetlobo, toploto itd., dodajajo v to talino razne stabilizatorje in druge kemikalije. Talino nato potiskajo skozi luknjice predilne šobe. Niti, ki prihajajo iz predilne šobe imajo enak prerez kot je luknjica, običajno okrogel. Na zraku se niti ohladijo, nato jih pripravljajo proti statični elektriki, dvojijo, to se pravi, več niti iz posameznih šob združijo skupaj, odvisno od tega, kako debelo končno nit želijo dobiti. Niti, ki jih mislijo prodajati kot filament — neskončno nit navijajo na navitke, tiste pa, ki jih režejo na vlakna, odlagajo v posebno posodo. Tako dobljene niti so še zelo raztegljive, zato jih raztegujejo na 8 do 12-kratno

prvotno dolžino. S tem raztezanjem se vlaknom poveča trdnost. Filament je po tem raztezanju že primeren za tkanje ali drugačno predelavo. Niti, ki so namenjene za izdelavo kratkih vlaken, ki jih nato predejo, pa se po raztezanju kodrajo. Po kodranju sledi pranje ter rezanje na vlakna, dolžine od 30 do 150 mm, odvisno od namena uporabe. Narezana vlakna se nato pakirajo v bale, ki so primerne za transport do končnih uporabnikov oziroma predelovalcev.

Poleg polipropilenskih vlaken Meraklon dela tovarna v Terniju tudi polivinilkloridna vlakna — Movil. Pri izdelavi polivinilkloridnih vlaken je enojna molekula vinilklorid:

ki se polymerizira v polivinilklorid:

Polivinilklorid se nato topi, potiska skozi predilne šobe in obdeluje naprej, podobno kot polipropilenska vlakna.

Važno vlogo v tovarni ima znanstveno raziskovalni institut, v katerem velika skupina strokovnjakov preizkuša in išče nove možnosti za izboljšavo vlaken. Polipropilenska vlakna so relativno še zelo mlada in še vedno odkrivajo nove tipe. V zadnjem času so začeli izdelovati novo vrsto polipropilenskih vlaken, ki jih je že možno barvati naknadno v vlaknih, prej ali tikanini oziroma izdelku. V raziskovalnem institutu imajo tudi laboratorijski stroj za izdelavo vlaken, na katerem lahko izdelajo majhne količine vlaken in na njih preizkusijo vpliv vseh mogočih dodatkov na fizikalne in kemijske lastnosti vlakna. Kljub temu, da so vlakna že zelo izboljšali, jih še vedno vsestransko izpopolnjujejo. Raziskave in izboljšave ne delajo samo na polipropilenskih temveč tudi na po-

linilkloridnih vlaknih. Ta vlakna izboljšujejo predvsem glede na obstojnost pri višjih temperaturah, kar jim je že v precejšnji meri tudi uspelo. V raziskovalnem institutu imajo odlično opremljene laboratorije za preizkušanje kemičnih lastnosti kot so sposobnost obarvanja, apretiranja itd. ter fizikalnih lastnosti kot so trdnost, razteznost, prožnost vlaken itd. Delajo tudi preizkuse, kako se izdelki iz njihovih vlaken obnesejo v praktični uporabi. Poleg laboratorijev v raziskovalnem institutu imajo še tako imenovani tehnikum. V tehnikumu imajo predilne, tkalske, pletilne stroje, stroje za izdelavo tapisoma, taftinga itd. Na teh strojih opazujejo vse spremembe in motnje, ki nastajajo med procesom predelave vlaken. Tako so izdelovalci vlaken pripravljeni svojim kupcem oziroma predelavcem vlaken pomagati s strokovnimi nasveti v vsaki fazi predelave.

Dipl. ing. Meta Mlakar

Za zmago jim je zmanjkalo sape

O rezultatih nogometnih tekem domače enajsterice Induplati, ki se že osmo leto bori v ljubljanski podzvezi (NPL) za vstop v višjo tekmovalno skupino, smo v zadnjem času manj pisali. Porazi v zadnjih srečanjih Jaršanom niso prinesli več, kakor drugo mesto na koncu tekmovalja v sezoni 1967/68. Obetov je bilo na začetku vsekakor več toda, ko domačim ni do treningov, je toliko težje razumeti, zakaj si želijo v višji tekmovalni razred. In kaj bi tam počeli?

Drugo mesto je člansko enajsterico kvalificiralo za izločilno igranje z drugoplasiranim v Gorenjski nogometni podzvezi. Brez resnejših priprav so se naši fantje zbrali v nedeljo 25. avgusta in se predstavili nasprotniku v Škofji Loki, v neokrnjeni postavi.

Nasprotnik, enajsterica Škofje Loke, prav gotovo ni bil nevaren in resen nasprotnik. V prvih dvajsetih minutah igre je zato kazalo, da je zmaga nogometašev Induplati le vprašanje časa. Toda, zgodilo se je drugače. Po treh zamujenih priložnostih, da bi potisnili žogo v nasprotnikovo mrežo, so Jaršani popustili in prepustili igro nasprotnikom, ki so bili predvsem v zaključnih streljih bolj prisebni in na koncu srečanja zapustili igrišče z rezultatom 4:0 v svojo korist.

Kljub zlim slutnjam smo zatoorej teden dni kasneje le še upali. Končno so se Jaršani srečali v povratni tekmi z nasprotnikom na domačem igrišču. Če je nasprotnik zmagal s 4:0, je bilo treba zmagati tokrat vsaj z enakim rezultatom če ne z golom več.

V nedeljo 1. septembra se je zbralo na igrišču precej ljubiteljev nogometa. Skoro nikogar nismo pogrešali. Prišli so celo privrženci Domžalčanov, ki so si bolj želeli poraza Jaršanov kot zmage.

Vseeno, gledalcev je bilo precej. Seveda ni manjkalo Škofjeločanov, ki so bolj glasno in bolj spontano bodrili svoje ljubljence, kakor Jaršani svoje.

Sodnikom so se predstavili v obeh moštvih vsi tisti, ki sodijo v »prvo« moštvo. Pri domačih smo prej kot ne pogrešali mladega Pišeka, ki pa že večkrat gleda tekme le kot ostali — gledalci. Prav gotovo bi pa z uspehom nadomestil dva ali tri, ki so bili v moštvu.

Začetni udarec, v prvem delu povratne tekme v Jaršah, so izvedli Jaršani, ki so igrali ta polčas proti soncu. Pričakovali smo mnogo in ni dosti manjkalo, da bi že v prvi minuti igre dočakali prvi gol. Seveda v nasprotnikovo korist.

Ta nasprotnikova poteza je domače razorožila in le s težavo so uredili svoje zbegane vrste. Igra je bila v prvem delu medla. Obe moštvu sta pokazali nogomet, ki ne

sodi v višji razred. Brcanje, ki smo ga pri tem videli, je bilo res pravo brcanje. Nihče se ni izkazal in nihče ni bil slabši. Petinštirideset minut igre je minilo brez gola.

Po odmoru so si domačini želeli le še zmage v srečanju in ne v kvalifikaciji. V trinšestdeseti minuti igre je napravil najboljši nasprotnikov nogometaš napako in z glavo pomagal žogi pot v — lastno mrežo. Delni uspeh je prilil ognja igri, ki je postala odslej živahnejša. Pet minut po prvem голу je padel še drugi. Tokrat je bil uspešen Marjan Urh. Dva gola in veliko volje za zmago je bilo vse, kar smo videli do konca igre. Igralci Škofje Loke so se krčevito »in uspešno« branili. Uspeli so obraniti prednost s prve tekme in uspelo jim je.

Svetovni in evropski prvak, sovjetski telovadec Mihail Voronin je 23. marca slavil 23. rojstni dan. Prvič se je pojavil v mednarodni areni leta 1964 na mednarodnem turnirju v Vzhodnem Berlinu in osvojil 1. mesto. Na olimpijskih igrah jeseni istega leta je bil rezerva sovjetske vrste, na svetovnem prvenstvu v Dortmundu leta 1966 je osvojil prvo mesto. Enak uspeh je ponovil tudi lani na evropskem prvenstvu v Tampereju.

Ko se je minuli mesec mudil v Ljubljani sovjetski trener Semjon Karagjazjan je povedal o sposobnosti naših olimpijskih kandidatov med drugim tudi naslednje: »To so disciplinirani in nadarjeni fantje, s katerimi je prijetno delati. Nekateri pa imajo žal, v svojem izvajanju močne, že zakoreninjene napake. Tako na primer tudi Cerar na konju, na katerem je svetovni šampion, nekaterih elementov tehnično ne izvaja pravilno. To velja tudi za Kersniča, toda ne toliko kot za Cerarja. Brodnik, Kersnič in Vrtič so telovadci, ki izredno veliko obetajo in se lahko uvrste med najboljše v svetu, seveda z vztrajnim, sistematičnim delom ob ustreznih pogojih.«

Zanimivosti iz športa

Tekstiliada v kegljanju 68

Prva tekstiliada v kegljanju se je odvijala v dneh 27., 28. in 29. septembra 1968 na 3-steznem kegljišču v Jaršah. Na tej športni prireditvi je sodelovalo 10 tekstilnih podjetij iz Slovenije. Tekmovalo se je v treh disciplinah in sicer 2 × 200 lučajev mešano, v borbenih igrah in ocenilo se je tudi najboljšega posameznika na 200 lučajev. V borbenih igrah je nastopilo 80 kegljačev, v disciplini 2 × 200 lučajev 38 kegljačev, skupno 118 tekstilcev ljubiteljev kegljanja. Podeljena sta bila prehodna pokala za prvake v borbenih igrah in za ekipo 2 × 200 lučajev. Najboljšemu posamezniku pa se je podelil pokal v trajno last za doseženo prvo mesto za 200 lučajev. Poleg pokalov so se razdelile še praktične nagrade, ki so jih oskrbele podružnice v podjetjih.

Prva 3 mesta v posameznih disciplinah so bila osvojena takole:

Borbene igre

1. mesto moštvo podružnice Tekstilindus, Kranj 741 podrtih keglj.
2. mesto moštvo podružnice Bombažna predilnica in tkalnica, Tržič 710 podrtih keglj.
3. mesto moštvo podružnice Mariborska tekstilna tovarna, Maribor 698 podrtih keglj.

Disciplina 2 × 200 lučajev

1. mesto ekipa podružnice Tekstilindus v postavi Čadež—Martelanc 1645 podrtih keglj.
2. mesto ekipa podružnice Mariborska tekstilna tovarna, Maribor v postavi Tavčar—Debeljak 1621 podrtih keglj.
3. mesto ekipa podružnice Bombažna predilnica in tkalnica, Tržič v postavi Košir—Koder 1594 podrtih keglj.

Disciplina 200 lučajev, posameznik

1. mesto je osvojil Martelanc Vladimir z 908 podrtimi keglji
2. mesto je osvojil Debeljak Drago z 828 podrtimi keglji
3. mesto je osvojil Škrab Franc z 815 podrtimi keglji

Tekmovalci so bili z zamisljo tekstiliade v kegljanju zelo zadovoljni in pričakujejo, da se bo nadaljevala in postala tradicija. Po predlogu podružnice Induplati naj bi prihodnje leto organizirala tekstiliado tista podružnica, ki je letos osvojila prvo mesto v borbenih igrah, to je podružnica Tekstilindus, Kranj.

Franc Rebernik

Uzebina:

Izjava direktorja, diplomiranega inženirja Sreča Berganta

45 let se vrtijo stroji v Induplati

Zidava tokrat drugače

Nujnost ekonomske propagande

Poslovno poročilo za julij—avgust

Skrajšan delovni čas matere

Proizvodnja v avgustu

Prodaja v avgustu

Simpozij o Meraklon in Movil vlaknih

Nezgode v avgustu in septembru 1968

Nogomet — NPL — Za zmago jim je zmanjkalo sape

Zanimivosti iz športa

Tekstiliada v kegljanju 1968

Obvestila iz kadrovske službe

Zahvali

Poročili so se

Izdaja v 850 izvodih kolektiv tovarne Induplati. Odgovorni urednik Jošo Gagel. Natisnila in klišeje izdelala Tiskarna »Jože Moškrič« v Ljubljani

Obvestila iz kadrovske službe

Vstopi:

1. Marko Zaman, električar, vstopil 27. 8. 1968.

Izstopi:

1. Francka Gregorin, previjalka, izstopila s 30. 8. 1968.
2. Kamilo Marinc, direktor podjetja, izstopil s 31. 8. 1968.
3. Jože Mihelčič, del. v aluminij, izstopil s 31. 8. 1968.
4. Huskič Kati, previjalka, izstopila s 7. 9. 1968.
5. Ivana Stopar, tkalka, izstopila s 15. 9. 1968.
6. Janez Weiss, teh. risar, izstopil s 25. 9. 1968.
7. Angela Štrukelj, tkalka, izstopila s 30. 9. 1968.

Zahvali

Dne 29. 9. letos je pri prometni nesreči tragično preminul moj brat Cene Bartol. Vsem, ki ste prinesli cvetja, ga spremili na njegovi zadnji poti ter nam izrazili sožalje, se iskreno zahvaljujemo.

Janez Bartol

Članom upravnega odbora sindikalne podružnice Induplati se iskreno zahvaljujem za finančno pomoč, ki mi je omogočila zdravljenje v Čateških toplicah.

Jarše, septembra 1968.

BARLE ANA

POROČILI SO SE

Alojzija Pestotnik, previjalka, poročena REMŠAK

Ana Kos, tkalka, poročena JAGODIC

Marija Grčar, del. v konfek. poročena MEZEG